

הצב

עתון יומי

מחיר בירושלים: י"ח ערנן לשנה, ח' ערנן לחצי שנה.
בארצנו: במשלח יום יום כ' ערנן, עשמים בשבוע י"ח ערנן
בחין לארץ כ"ה ערנן לשנה, י"ג ערנן לחצי שנה.
ברוסיה: י' ר"ב לשנה, ח' ר"ב לחצי שנה.
באוסטריה: אשור להמנות על ידי הדואר.
מחיר המניה והמורעות משלמים במוקדם.

מחיר המורעות: השורה הששונה בעמוד הראשון ש' נ
סריג, בעמוד השני שלשה ערנן, בעמוד השלישי ערנן אחד
ובעמוד הרביעי חצי ערנן. ביום ה' ש' חצי ערנן ביותר
לכל העמודים. מורעות חופנה עשרה ערנן בעמוד הראשון
וחמשה ערנן בעמוד השלישי. עמוד שלם, חצי עמוד וכדומה
לפי הסכמה. לשנה ולחצי שנה הנחה ג' ד' ל' ה'.

העורכים-האחראים:

חמדה בן-יהודה, בן-אב"י

העורך הראשי:

אליעזר בן-יהודה

גליון קס"ט (169)

ירושלים, יום ד' כ"א אייר אתת"ס לחרבן.

שנה חמש ועשרים

הוטל קמניץ, המלון העברי הראשון בירושלים וביפו, היתר מפורסם בעולם. שרים, רוזנים ואורחים נכבדים יבקרוהו יום יום. המקחים שוים לכל נפש. בירושלים וביפו במרכז העיר.

ה"סמר טוט"

אבל, עורכנו החדש ידע שאין לו ידיעה מתכסיסי העתונות כלום, ואינו יודע וזגון כשם שאינו שולט בשפה העברית, ובאו בריות קמנות בדמות בני אדם מחברה הצ'רנובוצית הידועה בשם "שלום אש עט קומפ", ואמרו לו: לך לך, ר' שלמה ישראל שיריזלי, אל האשכנזים ומכר להם עתון וזרנוני, יהי מה שיהיה, סמרטוט, דברים בטלים—בלבד שתמכר להם ויצאת ברכוש גדול! אנו עורכיך ואתה מדפיסנו, אנו סופריך ואתה מפרנסנו, ורק שמך יהא נקרא על העתון, וראה מר ש"ש שהעסק טוב לפנינו, שיש בו גם כבוד וגם ממון, וחושו הסוחר, הגיד לו שהוא עתיד להתעשר על ידי הסחורה הזרנונית ולא שהה הרבה ועשה כעצת מסיתיו הבורגנים בעמם.

ולא טעה העורך הכפול מר ש"ש בחשבונות: מהעתון העברי הפרסם נמכרו ביום אחד כש לשים גליון ומהעתון הזרנוני, דער פרסם—יותר ממאתיים, אע"פ שהוא למטה מכל בקרת! ועתה צא וחשוב: מה יותר ממה? מאתים משליק או רק שלשים? מה יותר עובר לסוחר, זרנונית או עברית? לכאורה הדבר טוב, מר שלמה ישראל שיריזלי הוא עורך עתון—מה אני אומר?—שני עתונים והעורכים היפים עושים את מעשיהם בחשאי ואין איש יודע מי הם ומה הם, והעסק הולך ותשגשג!

אבל, אל נא יחשבו האדונים הטובים האלה כי ערמתם זו תצלח להם, כרי לי שכל הסופרים שהבטיחו לעור להפרסם העברי ימשכו את ידם תומי מאותו אדם שהוא "טובל ושרץ בירו", העברים לא יקנו את "הסמרטוט" הזרנוני, חברת "עבריה" אף היא לא תשתוק ותשתדל להמית אותו בעודנו באבו, כי הקטן הזה גדול יהיה, ומר שיריזלי יוכח עד מהרה כי חשבונות מושעה למפרע, המקח מקח טעות, וכי אין לו מזה לא ממון ולא כבוד ולא כלום, והסיר מעליו את האצטלא שאינה ראויה לו ופסק מהוציא את העתון הזרנוני לשמחת כלנו.

י. קרניאל

רצה ידירנו, מר סילמן, לקנא קנאת שפתנו ולנקם את נקמתה מצרתה הגלותית—מה עשה? הלך ונטל קיתון של שופכין ושפך על ראשו של ה"ספרד" המסכן מר שלמה ישראל שיריזלי, הלך ומנה את כל האלות והקללות בין שהן כתובות ובין שאינן כתובות בהתנחלה ונתן אותן במאמרו הראשי ב"הצבי" על העורך של ה"דער פרסם".

בעברית טהורה זאת אומרת: קלל אותו באבי אבי אביו עד תרח אבי אברהם, וכל כך למה?

משום ש"הספרד" מר ש"ש הוציא עתון "זרנוני" בשם "דער פרסם" בעיר הקדש ירושלים. המעשה הזה עלול אמנם להרגיז את כל מי ששפתנו יקרה לו, הבגידה הלאומית הזאת מרתתה את דמנו, העתון הסמרטוטי הקטן הזה הוא כעין עננה חשכה פרושה על שמשנו שהחלה אך לרוח לנו בארצנו... ולא יפלא אפוא שידירנו, מר סילמן, התקומם בכל עז נגד השערוריה הזאת ועשה מה שעשה בעדנה דריתאחא, אבל מתוך כעס בא ידירנו מר סילמן לכלל מעות, אולי מפני שאינו מכיר את מר שיריזלי.

לאשרי—מכיר אנכי אותו קצת, ויכול אני להעיד עליו שהוא אינו "מזוהם" ולא "מנוול", לא "פשפש" חלילה ולא בעל נפש "טמירה", ואין לחשש חלילה שמא "הנ"ש" שורד בצחרים" ואם יבוא מחר אדם והגיד עליו שהוא "סוחר בנפשות אדם"—לא אאמין לו וגם כל אלה המכירים אותו לא יאמינו לו כמוני.

ר' שלמה ישראל שיריזלי הוא יהודי פשוט, סוחר תמים בעל דפוס בירושלים, שהיה מדפיס כל ימיו את גליונות ה"השקפה" והוצאות ש"ש הידועות בהוספת תמונתו, וכל חלומו היה להיות ביום מן הימים עורך עתון כמו בן-יהודה, ומכיון שהוכרזה החושמה ונעשתה "אלדוניה חוריה" קפץ מר שיריזלי ונעשה לעורך, למה הדבר דומה? לערלות ששרתה כל ימיה בביתו של רב ולמדה לפסק "שאלות"!

ירכתון

יהואל מיכל פינס

משאיר לעמ, כי אם השם וחבל-לירדה, ולעולם לא יעלה על דעת איש גדול מאומות העולם להשליך עמו אחוריו גזו וללכת לנוע אל עם אחר, ואם יעשה כך או סופו להנתן בצרה, ואצלנו יקר המציאות הוא שישאר איש ואפילו לא גדול, אלא איש שיש בו יתרון רוח, שישאר בקרב עמו, ואם עושה כך, או מודיע הוא ומכריז וצועק באוני עמו המסכן: דעו, אתם היהודים, אני יכלתי לעשות כמעשה כל היהודים בעלי הרוח, לאמר לצאת מכם להאחרים. אבל לא עשיתי זה יען שהגני לאומי נלהב וחפץ אני להשיב לעמי ולקרב הגאולה, ולכן הבאתי לקרבן את אשרי הפרטי על מוכח הלאומיות... דבורים כאלה שומעים אנחנו כמעט מכל אלה היהודים המעטים שנשארו לנו, אע"פ שעדיין מוטל בספק אם פעולתם היתה לטובת העם.

אבל לא תמיד היה ככה, עוד לפני יובל שנים היה היהודי מתגאה על שהוא יהודי, על שהוא בן לגוי קדוש, ל"סגולת העמים" והיה שמח על עתידו שיהיה לו חלק לעולם הבא בשעה שכל העמים יעשו אגודה אחת ויאמרו: בית יעקב לבו ונלכה, באור ד'—ואע"פ שהיה ההוה של היהודי רע, ואע"פ שהקריב את אשרו הפרטי על מוכח הלאומיות, אדרבה זה היה כל אשרו ובשביל זה לא בלבד שהקריב את אשרו, כי אם גם חייו!—הוא אז גם בין היהודים שלא הגלימו כלל את הלאומיות, לא ישובו ועסקו בתורה ובמעשה, פשוט כבני אדם, ובכל זאת העשירו את אוצר עמם בעושר רוחם, מבלי להתכונן דוקא לשם עמם, אלא בתוך עמם ישובו ובשפת עמם כתבו והגו, ומאליה יצאה התועלת להעם.

אולם מיום שקמו המהרסים המושבעים לפני

עמנו עשיר באנשים גדולים ועני הוא ביהודים גדולים, אנשים גדולים יצאו מקרב עמנו ויהיו לאנשי שם בעולם, ואנו היהודים, הבשנו אליהם ביראת הכבוד ואמרנו "שישו בני מעי", הנה פלוני ואלמוני, העשיר המופלג, החכם המפורסם, הסופר והמשורר הגדול, המדיני רודר בעמים—משלנו הם, בין שהמירו דתם ובין שלא המירו דתם ולא הרגשנו כלל החרפה ועניות הדעת להתגדל ולהתהדר בנצוצות כאלה שהמה—לורים; כי הם בעצמם הרגישו או מרחו להרגיש את עצמם שכבר יצאו ונפרדו מעל עמם, ואין להם שום תשוקה להתקרב עוד אליו.

אולם בזה אי אפשר לומר כי כל אדם גדול שקם בעם אחר, הרי הוא לאומי נלהב ומבליט לאומיותו, יש באומות העולם חכמים ואנשי מעשה, סופרים ומלומדים רב שאינם לאומיים, י"ל שאין לאומיותם בולטת ואינם מתכוננים כלל שכל מעשיהם יהיו לשם לאומיות, אלא עושים כל מה שעושים בתור אנשים, ובכל זאת תצא טובה וברכה ממעשיהם אלה, לעמם, יען כי בתוך עמם הם יושבים ובשפת עמם כותבים וכל העשר הרוחני שלהם ישאר שמור באוצר עמם, לאכזה הוא בעמנו, מי שהוא אומר כי "האדם" שלו עדיף מ"היהודי", ואין העם היהודי יכל למלאות סיפוקו הרוחני והחמרי, הרי הוא מתרחק מתחום היהודים והולך לו לרעות בשדה נכר, ומעניק להם מפרי רוחו בשפת נכר ונמצא שלא

אלה-החפצים לנוח מעמלם ולהחליף כח יכלים למצא מנוח טוב, מוון מבריא, שרות טובה ואויר צח

בבית המלון באנפים (Bon fils)

העומד בין הארזים על הר הלבנון על יד הכפר ברומאנא.

עגלה-מכונית הולכת בכל יום מבירות עד בית-המלון.

הגמנסיה העברית בירושלים

הלמודים התחילו ביום א' טבת.

מתקבלים תלמידים ותלמידות לארבעת המחלקות הראשונות.

ע"ד הפרטים אפשר לפנות להגמנסיה (זכרון משה בית פרלמן) בכל יום (מלבד יום השבת) מ 2—4 אחה"צ.

חמקן: Gymnasia Ibrith Jerusalem

מודעה להקלה הנכבד

נפתח בית-ספר אמריקני-אנגלי פרטי, כל אב הרוצה שבניו ילמדו וידעו על בוריה הלשון האנגלית על פי שמה נכונה, לדבר לקרא ולכתב וכמו כן הנהגת חשבונות, הכל על צד היותר טוב בשכר מועט יפנה אל

יעקב ברלינסקי

אצל בית-הכנסת באר-שבע, למעלה משכונת בית-ישראל וקרוב לשכונת רחובות

THE OPENING
of an American private English School for the teaching of the English language by

Jacob Berlinsky.

מהנדס יוסף ברסקי

ירושלים—זכרון-משה, מול הגמנסיה העברית

בבית-מסחר הספרים של קרנוליקוב נמצאים למכירה כל כתבי יהודה שמינגברג

"הצבי" נמכר יום יום:

אצל סוכנו הא"ש, קרנוליקוב	ביפו
ש. סגל	בראשון לציון
לבנון	עפת-תקוה
א. יעקבזון	חיפה
א. שמרן	עצת
ב. צ. ערנן	אלבס-נדריה
מאיר די אבילא	תקוה
י. פריימן	קושטא
בימ"ס "השחר"	נורשה
ה' דוניאח	גלונדון
בימ"ס דרוקמן	גניו-יורק
ה' ביסקא	אדינבורג

עתידה של סוריה

סיר אלדון גורס, בא כחה של אנגליה במצרים, בקר לפני זמן-מה את סוריה, והעתון הצרפתי "הפירמידים" פרסם באחד מגיליונותיו האחרונים את הדברים הבאים שאמר סיר גורס ל אחד משואליו:

"סוריה, זו השכנה של מצרים, היא לפי דעתי אחת הארצות היותר יפות שבעולם כלל. הארץ הזאת היא באמת זבת חלב ודבש. אדמתה פורייה, אקלימה מצויין, אולם, תושבי הארץ הזאת אינם יודעים לפתחה ולהשתמש במכמניה. בידי ארפים יכל יכלה הארץ הזאת להפך לנן עדן אמתי, ואשרה היה נכפל עד למאה ולמאתים מאשר היום.

בירות, זו העיר הנחשבת כבר עתה לאחת היותר מפארות במזרח, נגלתה לעיני כעיר ארפית מלוכלכה, צרה ומבלבלה, הרף ארמנותיה האוצרים כל עשר, ולמרות מצבה הקוסם כל כך, כמה מעט היה צריך, כדי לרומם את העיר הזאת ממעמדה הנכחי ולעשותה לאחת הערים היותר פורחות במזרח כלל.

עומדת היא לרגלי הלבנון הרם, ויכולה היא להיות מרכז הועודה של הסירים מהעולם כלל. המצרים ביחוד ימצאו בה, כעונת החום, את הקרירות הנצרכה להם.

הייתי רוצה לשהות זמן רב יתר בבירות, אולם מחסור הבטחון בעיד עצמה והבלבולים בסביבותיה המריצוני לעזובנה במהירות. כנראה, המצב בקרב הארץ פנימה, הרבה יתר רע מאשר חשבנו יש לחשש פן תפרץ מלחמה בין השכטים הקרובים והרחוקים כמו שכבר פרצו מהפכות בחורן, בבצרה, בחיג'ז, בתימן ובאנטוליה. אפשר מאד שנקרוב נראה את הארץ היפה הזאת מתגוללת בדם ואש והשממה תכסה אותה מחדש.

אינני מסכים לדעת הרכושנים הרבים, אשר מהרו ליסד עסקים בתורקיה, כעת בלבולים זו, חושב אנכי, כי חלק גדול מהם כבר התחרטו על מעשיהם הנמהרים, והארץ הזאת הלא נצרכה לכספי הזרים כדי להתרומם משפלותם. ודי: יש הרבה אורחים בעלי מיליונים בתורקיה, אבל נשמרים המה מתת אפילו פרוטה אחת לטובת ענינים צבוריים, ובאמת, הנסיגות שעשו עם ממשלת המשטר הקדם לא היו עלולים לאמץ את לבם. מעציבה העובדה, שכל חריצות של העותומנים נספרת לשוא בפתרון שאלות מדיניות מפלות בשקט שהיה עליהן לעסק ברצינות במצב הכספי בתורקיה ולרכז בו את כל עבודתם.

לאנגלים, כמו לשאר הנתינים הארפים, יש בארץ הזאת ענינים מסחריים וכלכליים, לא בלבד חברות, אלא גם אנשים פרטיים רבים הניחו בה סכומים עצומים, אם הממשלה התורקית לא תדע להגן על העסקים האלה, נצטרך אולי אנחנו בעצמנו להגן עליהם.

תושבי סוריה רגילים להכנע, כי רבם משוללים השכלה. הגם נמשכים על נקלה אחרי אדונייהם ואלה קשורים ברובם להמשטר הקודם. אפשר הרבר, כי ידם תשאר על העליונה, וכי הארץ תחרב תחתם.

התבוננתי לעובדה המזרח, שכשראו הנאורים אשר במורים, שמיום הכרות החושמה התורקית ועד היום לא שונו הדברים בתורקיה והכל נשאר כמעט הכל על מקומו — רק הבלבולים התגדלו והתרבו — נהאשו מיד וישאפו לצאת למרחב באי-אלה אמצעים שיהיו, הנם מקנאים באחיהם המצרים, בבטחונם, באשרם ובחופשתם. ביור, הדבר, כי המשפט, הצדק והפקידות הטובה במצרים עוררו את קנאתם של הסורים".

חמר-גמל

לרגלי הבלבולים הרבים בדפוסנו ולרגלי המהפכה האחרונה בקושטא, לא יכלנו להפנות את לבנו לה"חמר-גמל", בעוד ימים אחרים נחל בהכנת הגליון השני. — המערכת

מהג'יל העליון

— כתבה מיוחדת —

צפת, י"ב אייר אתת"ס

זה כארבעה חרשים אשר ראש העיריה שלנו משתדל לעשות בעיני תקון אשר חסרונו היה נרגש מאד מאד. כלנו, כיהודים, כערבים, סבלו מן הלכלוך המעיק על נשימתנו לרגלי חסר מרצפות אבן ברחובות. בקיץ אוכל בנו האבק, בעינינו, בלבנו, ובחרף — הרפש הודלח תחת כפות רגלינו ונתנו על בגדינו.

ובעיר גדולה כצפת, אם החלו לדבר אדות התקונים האלה לא כל-כך מהרה עלה הדבר ועברו שלשה חרשים של הכנות והכנות, כמעט כלנו כבר נתיאשנו מן התקון הזה והכינינו את עצמנו לסבל הלאה את האבק בקיץ ואת הבץ בחרף.

אולם, סוף סוף — יצא הדבר אל הפועל, ועוד בשבוע הזה התחילה העבודה, עבודת רצוף הרחובות במרצפות אבן לכנות וחלקות, כפי שנודע לי ממקור נאמן תעלינה כל ההוצאות לסך שבע מאות לירה.

אולי מפני ההוצאה הגדולה הלזו היתה נחוצה הכנה של ארבעה חרשים.

גם צפת לבשה חג, אשר החרות על-ידי נפילתו של עבד-אלחמיד הגדיל את השמחה בלב כל בני צפת, כיהודים כערבים ונוצרים. העיר מקושטת בדגלי תורקיה והעם הולך ומרוע: יחי רש אד! תחי החרות! אין שוכחים גם את הקריאה הערבית, "אלה ינצח אל שולטן!" קני הרכבה מרעישים את האויר ביריותיהם החזקות.

הגיעו הנה ידיעות כי בירושלם פשטה שמועה אדות בלבולים בעירנו, אוכל להרגיע את לבות הירושלמים. בצפת שוררים השקט והשלזה בכל תקפם, אף אחד איננו מעיו לצאת בגלוי נגד החרות: נצחון גמור.

והמצב החמרי, ביחוד אצל היהודים, עוד לא הוטב אף במקצה. אין כל מקצע, כל ענף של עבודה אשר יתן לילדי צפת את היכלת להשאר בארץ.

מוכן כי לבד שהחלוקה מתמעטת מצד עצמה, הנה מצד זה שמספרנו גדל בשנים האחרונות התקטנה החלוקה של כל אחד במדה ידועה, גם בידי הישיבות אין היכלת לעצר בעד צעירינו מלעזב את עיר מולדתם, והמסחרים? — אה! אי-אלה מסחרים! על אבן אחת שבע עינים וכל אחד דוחק את רגל חברו.

ובכן ההגירה של צעירי צפת הנה, לפי הערך, מבחילה, בשבוע העבר יצאה מעירנו שירה גדולה של צעירים יהודים להפליג למדינות הים, לאמריקה, לאפריקה וליתר המקומות לעבודה המצויה שם, עוד עשרים צעירים צוררים את צירותיהם ועומדים כבר ברגלם האחת באניה. הם ממתינים רק עד אחרי ל"ג בעומר.

האומללים האלה אינם יכולים בשום אפן לעזב את מולדתם מבלי שישתתפו לפחות עוד פעם אחת — ומי יודע אם זו לא תהיה האחרונה בחייהם — בהילולא דר"ש בן-יוחאי.

לכאורה, מה להם, לנודדים אלו ולהילולא דר"ש בן-יוחאי? אבל לבם מכריחם לעשות על קבר רש בן-יוחאי עוד רקודים אחרים, משחקי ילדותם ושעשועי עלומיהם. ואחרי ל"ג בעומר — כן, מיד אחרי הילולא דרבי שמעון בן-יוחאי — ולכן, יפליגו...

הולך וגומר בנין בית החולים רוטשילד, טוב ויפה! מוסר כזה נחזק מאד, אבל — האם ינחמנו זה? מ. ב.

ישנות וחדישות

— כתבה מיוחדת —

קושטא, ג' מאי,

אסתפק הפעם בנתינת הפרטים הבאים, ששאבתי מעתונים שונים:

איך הובל עבד-אלחמיד לסלוניקי

זה היה בשעה עשר בלילה. התחנה הסלוניקית היתה מלאה, "ממתנים". פתאם קרעה צפירה רקה את האויר: ה"רכבת", לאמר אותה הרכבת שבה הובל השולטן עבד-אלחמיד מקושטא, הלכה הלך וקרב העירה. עוד צפירה — והנה שתי עיני הקטור מכישות כעם המכחה, אחת, שתים, שלש — והרכבת עמדה.

העם נושם בכבדות.

לא, "ארוכה" הרכבת הפעם; הקטור, מכונת-המים, עגלת-שנה, עגלת-מנוחח ועוד עגלה אחת.

רגעים אחרים עברו, מפקד ממפקדי הצבא נגש להעגלה שבה ישב עבד-אלחמיד, אחד מבניו, שני, "שומרים" ופתח-בי, שנטל עליו את האחריות הגדולה להביא את השולטן הקודם לסלוניקי.

עבד-אלחמיד יורד ראשונה, בחצי-השכת הלילה, אי-אפשר לחפס היטב את פרצופו של המושל [המסכן, אולם, פחות או יתר דומה הוא ברדתו מהעגלה לתמונה, שפרסם "הצבי" באחד מגיליונותיו האחרונים,

אחרי עבד-אלחמיד ירד בנו הקטן, ואחריו שני השומרים ופתח-בי.

רק או נפתחו דלתות שאר העגלות, ושלש עשרה הנשים של עבד-אלחמיד, שלושה בנותו, ירדו גם הן, בליות משרותותיהן וסריסיהן.

הנשים כסויות כלן בצעיף לבן, רובן, כנראה מסהלבן, צעירות לימים, רק שתיים מהן הולכות בכבודו: הן הותר זקנות שבנשות עבד-אלחמיד.

עבד-אלחמיד לבוש שחורים, הוא צועד לאט לאט, אף מלה לא יוצאת מפיו, שקט המות על פניו: — לאנה יוליכוהו?

זו היא השאלה המנקרת במוחו.

ברחוב עמדה עגלה יפה, בדלת פתוחה. עבד-אלחמיד ממחר אליה, בנו הקטן אחריו ושתיים מהנשים אשר בליותו. הדלת נסגרת.

לאות הפקיד, סבבו את העגלה גדוד פרשים, בקנה-הרובה בידיהם.

פף! השוט הכה בסוסים והעגלה הסתערה ממקומה. אחריה עגלות רבות.

חצי שעה דהרו העגלות והסוסים עד שהגיעו גם יחד לפני ארמונו, של אלטיני היתורי, שמה עמרו אנשי-צבא, שהרימו נשקם, לאות כבוד, הדלתות נפתחו, השולטן ירד מחר, אחריו בנו ונשותיו, אחריהם פתח יבוי והשומרים, מדרגות אחרות, עליה מהירה, צלית, סוריית — דלתות הארמון נסגרו ואין יתר מאומה.

היצא עבד-אל חמיד מהבית הזה?

מי יודע?

שלשה עשר התלויים

בשלשה-עשר לחדש אפריל פרצה המהפכה

מיסודו של ר' צבי קלישר, עתה נשכח האיש הזה. מלבנות היהודים, כי קמו אחריו גבורים יותר גדולים וישכילו לתת להלאומיות צורה חדושה, צורת יפת ורק או מצאו מסילות בלבנות היהודים, וישכיחו את תורת קלישר, הרב האדוק הזה, אולם ה' פינס הקשוב לדברי הרב הזה לאמר, עלינו החוב לעלות לארץ ישראל ולהכין שם הגאולה ועתיד ישראל, כי עתידה דמות ישראל להתמעט בארצות הגולה. — וזה היה בזמן קדום, ופרעות בישראל טרם היו בצפון, ועוד העם חולם חלומי הנעים של "אהבה ואחוה ושלוש ורעות", ומצבו החמרי היה טוב בכל מקום, ולא היתה צרת היהודים בעולם כי אם צרת היהדות.

ויעלה ה' פינס ירושלימה לבצר את מצב היהדות, אולם מעה חשבוננו, כי בירושלם עיה"ק לא הרגישו היהודים כלל להתמעטות דמות היהדות ולא הכירו אותו כלל וכלל למקומם ומחזק חומת היהדות של תמול, שם גורו עליו שהוא מהרם, ויגדוהו וירדפוהו וישיבעוהו כעם ומורוים, וכל מה שאמר לעשות לא היה יכול להוציא אל הפועל ובכל מקום שפנה לא הצליח.

אינני יודע אם פשפש ה' פינס במעשיו והרהר בתשובה, אם בקש חשבונות על אי-הצלחתו זו, ועל מה ולמה הירושלמים שהיו יראים ושלמים, פנו ממנו ולא האמינו בו, אך בזה בטוח אני, כי כשקמו הלאומיים החדשים שבחדשים, הלאומיים תלמידיו יפת ויכרם אליל היופי של יפת, כשקמו אלה ויגדו את ה' פינס וירדפוהו ויגדוהו ויבטלוהו, באמרם, "תורתו מלאה הוייה ורוח בית מדרש הישן נודף ממנה", בהוציאם עליו שם שהוא יהודי אדוק על פי המובן הישן נושן, — שאין כחחו להבין את הלאומיות המדינית, ואינו

אחרים. אבל מעו במעשיהם; העם העתיק הזה לא ישנה את הערכין שלו, ואם אתם חפצים לשנותם בחוקה, אז תכריתו את נפש העם.

עוד זמן מה יעבר ונפקחו עיניכם וראיתם את טעותכם, ואם הועלתם בפעולתכם זו, היתה תועלת זו רק בשלילה; על ידי שהרסתם את הערכין העתיקים ופרצתם הגדר, נתתם מקום פנוי לצאת, ומוטב בני עמנו יצאו ממנו בדרך שלא ישובו עוד.

ולכן בואו ונחזיק טובה לאיש כר' יחיאל מיכל פינס שהפיב לראות מראש מה תהי אחרית ההריסה ויקם ויכריז על זה.

חמשים שנה עברו למיום שאדון פינס בנה לו בית בישראל ויצא לפעל בחיים, ובכן עקר שרשו בהדור הישן, בבית המדרש הישן למד וקבל תורתו, ובערכין הישנים חונך. אמנם השכלת, ה"ריב"ל" וחבריו חדרה גם אליו, להשכלה הזאת היו שתי מטרות: להראות ליפת את המאור של אהלי שם, ולהכנים יפיפותו של יפת באהלי שם, מזה גולדו שני מיני ספרים, ספרי סגנוריא על תורת היהודים כלפי יפת, וספרי מוסר ותוכחה ליהודים החשובים, מוכי עורון, העתקה של תורת היהודים ליפת, והעתקה של כח ויפי יפת להיהודים, בשני הדברים לקח אדון פינס חלק, מהמין הראשון הוא ספרו, "ילדי רוחי" ומהמין השני, "הבח" ועוד.

אולם הפעולה שיצאה מזה, היתה מצד אחד שלילית ומצד אחד לא פעלה כלל, על יפת לא פעל המאור שביהדות מאומה — ועל היהודים פעלה יפיפותו של יפת כל כך עד שנגררו אחריה ויתאו לראותה במקורה, או קמה הלאומיית

יובל אחד והתחילו להרם בלי חמלה את חזיונות העם, את אמונתו העורית בעתידו, את גאותו ביחוסו הגדול — למיום שקמו המתונים החדשים והכניסו את מה שקראו "יפיפותו של יפת באהלי שם", המיתו את נפש עמם בזה, כי כסם המות היתה, "יפיפותו של יפת" לשם, היופי הזה יפה יותר מדי ולא יתאים לכותלי אהלי שם הפשוטים, כמו לו היו נותנים אבנים טובות ומרגליות בבגד פשוט, בבגדי-חול, בבגדי-עבודה, ובכן קמו יהודים ואמרו: יריעות האהל פשוטות המה וכבר כלו מוקן, טוב היה להחליפן בחדישות, ואם אבנים בלתי חדישות, או יותר טוב הוא להחליפן בבית! כבית אירופי, כי למה לנו האהל השמי המזרחי ...

ועתה נהרסו הערכין הישנים וערכין חדשים עדיין לא נבראו, ומסופקני אם בכלל אפשר לברא לעמנו ערכין חדשים, ואנו רואים שהערכים האלה, שברא לו העם בתחלת היותו נשארו בתקפם בכל ימי קיומו; הם נתנו לו הכח לחיות, הם נתנו לו הזכות ויותר מזה, החוב לחיות! ומלבד זה עמנו עם שמי, איננו מחליף את הערכין שלו כעם אירופי, לאירופי ישנם אלילים הרבה, מואם הוא באליל אלה ובוחר באליל אחר ותופר הלילה, השמי, ובחיהו היהודי, נשאו האלהות הממשטת הנצחית, ישראל נאמן לטבעו לנצח כמו המדבר הנצחי העומד לנגד עיניו וכמו סדר ימות החמה וימות הגשמים, וכן ישאר נאמן לאהלו, לבגדו ולשליתו.

ובכן כל המהרסים והמתקנים, המחדשים והבונים, בין שהרסו על מנת לשוב ולבנות מחדש, ובין שהרסו לשם הריסה לבד, — כלם הוכו בתמהון מזרח, "יפיפותו של יפת", עמדו מתוך התפעלות ויאנסו את העם לעשות כמסכנת עמים

הנגדית, היום, שלשה שבועות אחרי המעשה הנורא נתלו שלשה עשר ממחוללי המהפכה ההיא. בשלש רחבות תלו את המורדים האלה, בכל אחת מהרחבות האלו העמדו מוטות, ובבקר השכם הביאו את הנדונים לתליה להרחבות האלו, כלם היו לבושים חלוק לבן וארוך.

את המסכנים הושיבו על כסא גבוה, ועל צוארם העבירו עניבת חבל, לאות שנתן המנהל—הוסרו הכסאות מתחת יושביהם והמסכנים נשאו באויר, עניבת החבל לחצה את הצוואר, לחצה, לחצה—וברגעים אחדים יצאה נשמתם, שלשה-עשר מתו ככה!

והרי שמות הרחבות ושמות המתים: ברחבת סנטה-סופיה, מרכז המהפכה הנגדית, נתלו חמשה:

(א) המיור יוסף-פנדי, מפקד הלגיון הראשון של הגדוד השביעי.

(ב) עארף, מתקן הנשק של הלגיון הרביעי.

(ג) מחמד עאריף אפנדי, מלגיון ה"צידים".

(ד) עאזים בן-ביראם, שר-חמשים.

(ה) חמדי בן-ישר, שר-חמשים.

ברחבת ביאזיד נתלו גם כן חמשה:

(א) עאלי בן-עבדאלה, שר מאה.

(ב) עאמיר בן-דסתן, שר מאה.

(ג) ריפעתא בן-עומר, שר חמשים.

(ד) סלים בן-ולי שר חמשים.

(ה) חמיד בן-אסלאם, שר חמשים.

ברחבת אמין-אוינו, נתלו רק שלשה,

(א) עאלי, מחצצר הלגיון הרביעי.

(ב) איביק בן-מחמד, שר חמשים.

(ג) עאלי, הרצען של הלגיון.

מהרשימה הזאת רואים ברור, כי רוב התלויים אינם אלא שר-חמשים: הפקידים הגבוהים לא השתתפו במרד, מלבד המיור יוסף. המיור יוסף היה זקן ואדוק והשפעתו על הצבא היתה גדולה מאד.

מתנה ידירותית.

השולטן החדש נתן לניאזי בן-גבור החשמה, את שעון הזהב שלו לאות ידירות והכרת טובה.

מיולדים

השולטן יצא הימים האלה ברחבות קושטא, בלויה קטנה, השולטן בקר את בתי-החולים השונים, לנחם את אנשי-הצבא אשר נפצעו בימי המהפכה האחרונה.

אחמד ריוזה-בי

לפי ה"סרתי-פנון" לא נכונה הידיעה, שאחמד-ריוזה בי התפטר מנשיאות בית-מורשי-העם.

יו"ם יום

ה"צב"י

אתמול, יום ג', לא יצא "הצבי", לא יצא מפני שהעתקנו את דפוסנו ממשרד המערכת לבית אחר. במשך היום גמרו מסדרינו את סדור הדפוס החדש, והיום יכל "הצבי" לצאת שלם, כמו תמיד. ממנויינו נבקש סליחה על הגרעון הקטן במספר גליונותיהם. ידע נדע למלא, בעתיד הקרוב, את החסרון הזה.

בה בשעה שהעתקנו את דפוסנו למקום חדש, הרחבנו את משרד המערכת, ברחוב יפו, אצל הדאר הרוסי. מעתה יהיה משרדנו רחב-ידים והקוראים, כאשר ירצו לפנות בדברים להמערכת, ימצאו את העורך יום יום, לפני הצהריים, משעה עשר עד שתיים עשרה, במשרד החדש.

הממכר היומי של "הצבי" ישאר על מקומו.

ביליק

המשרד ביליק והסופר רביצקי שבו שלשם מהגליל ירושלה, וישוהו בה כשבועים.

מסוגל להרגיש יפיתו של יפת, — בטוח אני כי על כל זה לא היה לו לפשפש במעשיו ולהרהר בתשובה ולבקש חשבונות הרבה: לא נפל לו חלק בין האנשים המצליחים בכל דבריהם ובזוהר עולמות הדרשים תחות חרשות ונעשים לאלילים, אולם יתרונו האחד הוא בזה של לא גמר בלבו לשחות עם הזרם, שלא התבולל בפולמוס הלאומים החדשים, מהרסי הערכין הישנים ועושים עצמם כאלו בוראים הם ערכין חדשים, שהטיב לדאות כי פולמוס זה יעבר ויחלף, וישובו הערכין העתיקים של תורת ישראל להיות חיי נפש היהודי ואמונתו בעתיד.

ולו לא פעל ה' פינס אלא עבודה שלילית זו, כי אז די היה בשביל לזכור לשוב, כי מעטים המה אנשי הרוח היהודים הנשארים נאמנים לעמם בזמן הזה, ומעטים עוד אנשים יהודים הנשארים נאמנים לרוח עמם, לתורתו ולערכיו, א. צב"י

שתי חגיגות

לרגלי העתקת דפוסו של "הצבי" למקום אחר, לא יכלנו לתת לקוראינו אפילו דין וחשבון קצר משתי החגיגות האחרונות. בעירנו, ואם אמנם, היום, יום הרביעי, מאוחר קצת הטפול בהן, הנה חשבנו בכל זאת לנחון לתת פרטים אחדים אודותיהן, החגיגה הראשונה נערכה במוצאי שבת בבית-העם, "חובבי הבמה העברית", שנעזרו בשבועות האחרונים לתחית, אחרי תרדמה ארוכה, אמרו לשאת את הקהל העברי בשמחתם, ואמנם, יום גדול היה יום השבת העבר לחובבי הבמה, ביום ההיא עמדו כלם יחד לפני הבמה העברית התמידית הראשונה, בירכתי בית-העם.

פה בנו להם ה"חובבים", "תאטרון" קטן. בודי: קטן, כמעט זעיר ונגסי הוא ה"תאטרון" הזה, ולכן בחרו להם ה"חובבים" את השם העני "במה", אך מה בכך? יבוא אולי יום — יבא בלי ספק יום — וה"חובבים" עצמם יתרבו, והקהל הגדול יתמך בו כל כך, שעבר יעברו מה"במה" הקטנה הנוכחית, בבית-העם, לבמה יתר גדולה, לבמה ארפית בכל משמעת המלה הזאת, באחד הארמנות אשר יבנו לשם זה.

העיקר הוא, הפעם, כי יש במה תמידית, עומדת על מקומה, שאפשר להשתמש בה בכל מקרה ובכל הזדמנות. קהל רב, מכל הסיעות, נהרו לקול הקריאה לבית-העם, הכניסה היתה חצי-חפזית והנאספים הזמנו רובם על ידי מכתבים פרטיים, האולם היה מלא, גדוש, החם היה גדול, מחניק, התאבדות היתה עמוקה, כללית.

בירכתי הבית, למול הנאספים, נצבה ה"במה" הסגורה, כתל מצויר וכראשו המלים המעטות: "חובבי הבמה העברית". רגש נעים, רגש תחיה ואמונה עבר בכל הנאספים, לזה לא חלמו גם המאמינים שבהם.

הבמה העברית!

מעל המסך נשקפה לעיני הקהל תמונה — יפה וארץ-ישראלית כאחת, הרים, הרים מוצקים, אפשר לאמר סלעים וטרישים כעין אותם הסלעים והטרישים במצודת מסדה, על גדות ים המלח, ההרים כמון רחוקים, כמו רוחצים בלהבה של שמש, ולפניהם והלאה משתרע שטח של מים, מים תכולים וזכים, מה ההרים האלה? מה המים, אשר לפניהם?

— הרי מואב! אמרו אלה.

— הרי אפרים! — אחרים.

— ים כנרת! — הוסיפו חרשים.

— הירדן! הירדן! קראו רביעיים.

אך מה יכפת? המואב, אפרים, כנרת, הירדן — הכל אחת, הכל ארץ-ישראל, הכל עברי — שלנו!

עוד היו מתחרים בהשערות, והנה עלה האדון בן-משה על הבמה, מראה יפה, מעודר, ימחל-נא לנו האדון בן-משה אם נאמר לו ב"הצבי", כי יפה הוא, יפה ונהדר מאד, זקן שחור, גדול, עינים קטנות, יוקדות, מצח חלק, שחום, שערות חצי מתלולות וקומה — כאלון; לא הרצל, ודי! אך דומה להרצל, וזה לא מעט.

ובעמד ככה האיש הזה על הבמה, עברה רגע לעיני כל אלה הנאספים תמונת הנאמנים הקדמונים. הידענו? ישעיהו או ירמיהו, יוחנן מנוש-חלב או בן-ככב: לא השם הוא העיקר — אלא האדם.

ובן-משה דבר.

ודי, עוד נרגשים ביהודי הזה אי-אלה קוים של גלות לא בלבד ההברה עצמה עורנה חצי רוסית, אלא גם התנועות, גם ההתלהבות יתר מדי מעושות, פחות מדי טבעיות, אילואת המלים שוטפות, שוטפות, והן גם מצלצלות, צלות, צלות, הקהל שומע, העלמות מתפעלות, הגברים מקנאים והפעולה נעימה, רעננה, חיה.

מה אמר בן-משה?

איננו זוכרים, איננו רוצים לזכר, הוא חגג בדברים חמים ונלהבים את חג הפתיחה, חג ה"התחלה", והנאספים נוכחו מדבריו הרבה מאד, האמינו לו, מחאו לו כף, תרעו לקראתו: האם לא די?

אחריו דבר גם הסופר הידוע ברזלי דברים של מעם, לתתם, אף את תכנם, לקוראינו אי-אפשר לנו: "הצבי" צריך להגמר והזמן קצר.

אחר המנאמים — הפסקה, ארוכה קצת, אך גם היא עברה.

ואו...

אז, ואז — הוצג המחזה הראשון מעל הבמה החדשה, "דוקטור" שם המחזה, וקוראינו יורעים את תכנו מ"הצבי" בתרגומו המצוין של הסופר הצעיר קרניאל.

ההצליח המחזה?

אין ברצונו לבקר היום, כלנו נתונים לחגיגה, ואין

אנחנו רוצים בהפרעתה, אך הרגש הרגשנו כי המחזה

"נלמד" והוכן במהירות יתר מדי גדולה, כמעט בפתאמיות, ודי: ה"חובבים" רצו דוקא להציג על הבמה התמידית הראשונה מחזה חדש, טוב ויפה! אולם אסור לזלזל בדבריו אמנות, להבא יזהרו החובבים מעט יתר, לא בשני ימים לומדים תפקידים, לו יהיו גם היתר קטנים, צריך שבועות, צריך לפעמים חדשים.

לא יפלא איפוא אם בין משחקי המחזה הפעם, הצטין באמת רק אחד — האדון לויצקי, בתפקידו "השדכן", בצעיר הזה יש בלי ספק סימני כשרון רבים ואם ירצה ברצינות ויכל להתפתח ולהיות משחק טוב ואהוב להקהל.

אך הלא אמרנו: הם לפה וליר! אל-נא נבקר!

הקהל שמח מאד בהצגה הזאת, צחקו אדיר התפרה לרגעים מתוכו ולכשנגמרה ההצגה קראו רבים, רבים מאד:

— עוד פעם!

טוב עשו המשחקים שלא נשמעו לבקשת הקהל, החם החניק כמעט את היושבים, לכן קמו כלם — לשנות, לשיח ולשאף!

בינתום נגן המנגן החביב פרס על הכנור, והגברת

יצחקין לותה אותו על המכושית, הקהל התענג על

המנגינות מאד, מאד, מאד.

ואחרי כל זה הציגו לעיני הרואים, "תמונות חיות"

שהצליחו גם הן.

בקצור: חגיגה יפה, חגיגה עברית.

מה רצינו עוד?

* *

והחגיגה השניה — חגיגה, בצלאל.

אך אודותיה — מחר!

תלגרמינו המיוחדים

מוחמד החמישי

קושטא, יא' מאי (כ"א אייר).

חגיגת ההענדה של חרב הנביא להשולטן החדש הוחגה ברוב פאר בקבר איוב האנסארי (כחצי שעה מקושטא), עם עצום עמד מקרוב להשקיף אל המקסים הנהדרים.

פרוק?

פריז, י"א מאי

לפי ידיעות שבאו לעתוני הבקר מקושטא, קרוב לודי שיחליטון לפרק את בית מורשי העם מיד אחרי חגיגת ה"הענדה".

עבודת הצבא

שר המלחמה שלח פקודות להחל בהרמת אנשי צבא בקרב הל'א — מושלמים.

Nos Télégrammes Particuliers

Constantinople, 11 Mai

Mohamed V

L'investiture du nouveau Sultân à Eyoub a été brillante. Une foule énorme a assisté de près à la cérémonie.

Dissolution ?

Paris 11 Mai

D'après les nouvelles de Constantinople, aux journaux de ce matin, la dissolution du Parlement serait prise en Considération immédiatement après la cérémonie de l'investiture.

La Conscription

Le ministre de la guerre a ordonné la conscription des non-musulmans.

מסרנו להארון משה יעקבסון את הסוכנות של "הצבי" בחיפה, סוכנו זה מקבל מגוונים ומודעות ומוכר גליונות בודדים של "הצבי"

קנו "הצבי"

בית מסחר ספרים ואמנות כללי (בערבון מוגבל)

ברחוב יפו אצל הדאר הרוסי

מכירה כללית

למלאכת בית הספר לאמנות, "בצלאל"

כלי אומנות מארץ אבות

ספרים עבריים, ספרים צרפתיים, ספרים גרמניים, ספרים אנגליים, ספרים רוסיים
ספרים ערבים ותורקים

עיתונים ומאספים מכל הלשונות והארצות למכירה

כדורי ארץ, מפות ותמונות לבתי הספר, תוי זמרה, כלי כתיבה ונייר,
מהמנים היותר מוכרים

מקבל מנויים על מאספים שונים

חברת אנגלו פלזטינה (בערבון מוגבל)

מען לתלגרים אנגלובנק

THE ANGLO-PALESEINE Co. LTD.

Telegraphic Address Anglobank.

London, Jaffa, Jerusalem, Beirout, Hebron Haifa

- 1 Discounts Bills & Cheques.
- 2 Gives advances against Bills of Lading, Goods, & Securities.
- 3 Opens Current & Deposit accounts.
- 4 Issues Drafts, Cheques & Letters of Credit. and executes payments by telegraph.
- 5 Receives Bills, Coupons & other Documents for collection.
- 6 Exchange of Foreign Money.
- 7 Purchase and Sale, on Commission, of Goods & Securities of different lands.
- 8 Receives in the Saving Deptment from franc and upwards and pays 30/0 Interest on completed 20 francs, withdrawal on demand.

לונדון, יפו, ירושלים, בירות, חברון וחיפה.

- א) קונה שטרות ושיקים.
- ב) נותנת הלוואות נגד קניסומנטים, סחורה ושטרי ערך.
- ג) פותחת חשבונות עובר-ושב ולזמנים קבועים.
- ד) מוכרת שיקים ומכתבי קרדיט לחשולם כספים ופקודות מלגריפיות.
- ה) מקבלת שטרות, תלושים וכל מיני דוקומנטים לגבינה.
- ו) מחליפה כל מיני מטבעות.
- ז) קונה ומוכרת בקומסיון סחורות ושטרי ערך מכל הארצות.
- ח) מקבלת כספים לחסכון מפרנק אחד ומעלה, ומשלמת רוחים 3 למאה מסכום שהוא גדול מעשרים פרנק ומחורת את הפקדון בכל עת שידרשו.
- ט) מקבלתפקודות לשמירה בשכר.

ביהמ"ם של החברות "ברמל" שבכל ארצות התבר

לממכר יחידים של יינות וקוניאק מבעיים
מכרמי מושבות ישראל בארץ ישראל הנעשים ביקבי
הברון רותשילד
ע"י אגודת הכורמים המאוחדת
של יקבי ראשון-לציון וזכרון-יעקב.

יזמיה של ברלין

נתקמה במקורות הממשלה ביום 26 בפברואר 1853
אחריות היזמים, אחריהם אש.
במשך שנת 1907 עלה קרן ההברה לקרן 796,481,609
פ"י סכום ההכנסות אצל ההברה עלה לקרן 1,859,845,982
השטרות (רוי) לשבתי המוכסות 164,117,665
הרווחים שנחלקו לזוכותיהם בשנת 1907 עלו לסך
34,840,544. הנכסה מפרשים 163,043,121.
יתרונות מיוחדים:

משלמים תפק ומיד כל המכסות, מלחמה שנים
שלוחות יד בנפשו: במשך חמש שנים הראשונות,
אחריות כללית: נמנית ודירה בכל העולם, אחרי
שליש שנים של קום אין האחריות בשלה לעולם.
הסכומים היוותו גדולים מלוא ההברה או פורשה
לכפל האחריות אחרי שלש שנים של קום, אם נתבטלה
האחריות ההברה מחישה אותה כלי ברקות, במשך ששה
חודשים.

השתתפות הרווחים: חשעים למאה מהרווחים
הנקיים שנמסחו לזוכותיהם בשנת 1907 נחלקו לזוכותיהם
שלשה נעשרים למאה רוח נקי שהוא 31,776,648.
בן שנת 1878 חלקה ההברה מדי שנה בשנה רוח
של שלשה למאה מכל המכסות ששלמו הזוכותיהם.
אחריות של עשרת אלפים פונק במשך חמש נעשרים
שנה תלה לאיש אחד בן שלשים בסך 62,600.
הנחמים הכלליים של האחריות חנם קצרים וברורים.

המוכנים הכללים כמלהתנה:
ברושלים:
לוי את חוץ יונה קובלר.
המשל: בכור שאנזר.

מלון ריינהרס
ברמלה

עמוד להמכר או להשכר בתנאים קלים ונוחים.
לפנות בהתענינות ישר אל המלון.

הגליון הבודד של
הצבי היזמי
נעשרה אחת